

Van de 'verkiezing' van de nieuwe EU president en de nieuwe Hoge Vertegenwoordiger kunnen we leren waar de echte macht ligt in de EU en vooral waar die niet ligt: niet bij de nieuwe lidstaten, niet bij politici die Europa een warm hart toedragen, niet bij de meest Europese van...

Met de benoeming van een Belg en een Britse voor de nieuwe functies bij de Europese Raad is eindelijk een vrouw gekozen maar wordt ook duidelijk waar geografisch de meeste politieke macht geconcentreerd is: in Parijs, Berlijn en Londen. De grote landen van West-Europa dus. De kans is gemist om een symbolisch gebaar te maken naar de nieuwe lidstaten uit Centraal- en Oost-Europa. Deze misser kan niet zomaar gecompenseerd worden door straks belangrijke commissarisfuncties uit te delen, omdat die minder zichtbaar zijn, minder symbolisch en zeker minder mediabelangstelling krijgen.

Maar is het een verrassing dat de nieuwe lidstaten aan de kant moeten blijven staan? Ten slotte lopen ze nog steeds niet erg warm voor de Europese zaak. Eerder lijken ze, net zoals het Verenigd Koninkrijk en Nederland de laatste jaren, te kiezen voor een 'Atlantische' solidariteit: de band met de Verenigde Staten wordt aangehaald en meer Europese eenwording wordt koeltjes afgehouden. Ze gaan op de rails liggen en proberen zoveel mogelijk voor zichzelf binnen te halen. Met andere woorden: ze 'verdienen' het niet. Maar volgens die logica zouden de Britten ook geen snoep mogen krijgen van Sinterklaas.

Londen blijkt net zoals Parijs en Berlijn een veto te hebben en heeft dat ook al gebruikt om eerdere pro-Europese kandidaten voor topfuncties uit te schakelen. Denk maar aan die andere Belgen, Dehaene en Verhofstadt. Paradoxaal genoeg werden zij 'te Europees' bevonden voor Europa. Als Europa wil verdiepen, gaan de Britten op de rem staan. Geen wonder dat Europa nu door drie grijze muizen geleid wordt. Niet het grote aantal lidstaten maar de spanning tussen eurosceptici en euro-believers maakt compromisfiguren onvermijdelijk. Zo wordt Europa geleid door mensen zonder hart voor de Europese zaak.

Misschien is die tegenstelling tussen 'goede' en 'slechte' Europeanen wat overdreven. Is het niet zo dat overall het nationale belang nog steeds doorklinkt? Het is niet toevallig dat de benoeming van een EU-president zoveel aandacht krijgt: hij zal de voorzitter van de Europese Raad worden en die Raad is nog steeds de machtigste Europese instelling. Dat komt doordat zij de minst Europese is van alle Europese instellingen. Alle recente veranderingen ten spijt zijn het vandaag nog steeds de (grote) natiestaten die samen de belangrijkste strategische beslissingen nemen. De benoeming van de voorzitter van de Commissie en de verkiezingen van het Europees Parlement wekken heel wat minder belangstelling. De herbenoeming van Barroso verliep in mineur.

Maar hoe komt het eigenlijk dat het nationale belang nog steeds zo zwaar weegt? Misschien wel door de houding van u en ik, de burgers. Velen van ons hebben geen interesse voor Europa. De politieke habitat van zowel politici als burgers is nog steeds nationaal gedefinieerd (als het al niet lokaal is). De media besteden over het algemeen ook relatief weinig aandacht aan 'Europa'. Maar is dat hun schuld? We hebben de politici en media die we verdienen. We hebben ook het Europa dat we verdienen. Als je met je linkerhand ontvangt van Europa en je rechter gebruikt om je middelvinger op te steken, kun je niet verwachten dat de EU 'dicht bij de mensen' komt en 'democratisch' wordt.

Het is waar: de macht in Europa ligt niet bij de burgers. Er is een democratisch tekort. Maar als we dat tekort willen wegwerken helpt het niet om meer Europa tegen te houden. Als burgers een beter, democratisch Europa willen, zullen ze over het eigen nationale belang heen moeten leren kijken en die politici moeten steunen die wel een visie hebben, die wel bereid zijn om de weg van een groter project te bewandelen, die kunnen uitleggen dat en waarom het belangrijk is dat er meer Europa komt. Anders blijven we op het nationale en internationale niveau hangen. Voor de Benelux landen betekent dat: totale politieke afhankelijkheid van de grote burens. Voor ons, burgers, betekent het: toekijken hoe enkele machtige mannen en vrouwen van de Raad onze toekomst bepalen. Daar kan geen 'Oranjeoverleg' of 'Vlaams Belang' aan verhelpen. Burgers die Europees durven denken misschien wel.

